

GEOPOLITIKA NEROSTNÝCH SUROVIN: PROMĚNA OBRAZU

Posudek oponenta

Michal Roškanin ve své diplomové práci přibližuje geografii těžby nerostných surovin ze strategického hlediska. Tomuto tématu, jak autor upozorňuje v Úvodu práce, byla dosud v české i světové geografii věnována jen minimální pozornost. Přestože diplomant neměl k dispozici vzor, z něhož by mohl metodologicky vycházet, podařilo se mu shromáždit velké množství pramenů z různých disciplín a s jejich pomocí sestavit velmi kvalitní práci.

Práce má logickou a přehlednou strukturu. DP má jasně formulovaný cíl, včetně čtyř konkrétních hypotéz, na které autor odpovídá na základě provedené analýzy v Závěru. Rozsáhlejší úvodní část zahrnuje také diskusi literatury a metodiku. Vlastní analýza je přehledně rozčleněna do čtyř kapitol, přibližujících význam jednotlivých nerostných surovin, hlavní aktéry jejich prospekce a těžby, vývojové trendy a přístupy ke kontrole těchto zdrojů. Samostatně je analyzována situace v oblasti těžby minerálních paliv a těžby ostatních nerostů. Přestože autor upozorňuje na zřejmý strategický význam ropy, na rozdíl od některých jiných komentátorů jej zasazuje do širšího kontextu celosvětového čerpání a využívání nerostných surovin a více pozornosti než ropě věnuje neenergetickým surovinám.

Hlavním tématem práce je soupeření soukromého kapitálu a státní moci o kontrolu nad nerostnými zdroji. Autor tuto otázku analyzuje z více hledisek – z historického pohledu soupeření státního protekcionismu a neoliberálních přístupů, z hlediska jednotlivých komodit a jednotlivých typů aktérů. V práci přitom prokázal i vysokou geografickou citlivost – vyhýbá se schematizujícím zjednodušením a ukazuje rozdílný dopad trendů v jednotlivých světových regionech. Přestože se specificky nevěnuje obchodu s nerosty (což vzhledem k rozsahu nebylo možné) ale jen těžbě, pojímá světový trh a jeho politickou ekonomii jako klíčový vysvětlující faktor popisovaných trendů.

Michalovi Roškaninovi se na zvolené téma podařilo sestavit obsažnou a současně přehlednou práci. Oceňuji také její aktuálnost (tam, kde to bylo možné, sleduje trendy až do roku 2007). Toho dosáhl mj. i tím, že se neomezoval jen na akademické prameny, ale využíval i domácího a zahraničního tisku. To řadím ke kladným stránkám práce. Na několika místech však uvádí informace bez odkazu na zdroj (např. čínské investice v Súdánu na s. 33, odhalení kartelu na nizozemském trhu na s. 49 nebo čínská těžba na Marsu na s. 67). Také si myslím, že v české literatuře, zvláště politologické a IR, bylo tématu geostrategického významu ropy věnováno více prací než je uvedeno v diskusi literatury (např. práce Dančáka). Celkově však práci s prameny považuji za nadstandardně dobrou, a to nejen kvůli jejich velkému počtu.

Po stránce jazykové a formální je DP na odpovídající úrovni (jen není zřejmé, kdo je autorem kartogramů na s. 73 a v příloze).

Autor se nevyhnul několika nepřesným, nejasným nebo zjednodušujícím tvrzením. Na některé z nich upozorňuji níže. Žádám autora, aby v průběhu obhajoby odpověděl uvedené otázky. To však nemění můj názor, že se Michalovi Roškaninovi podařilo vytvořit kvalitní dílo, se širokým záběrem a současně hloubkou pohledu. Jsem přesvědčený o tom, že jde o nejlepší práci, která byla na toto téma v češtině napsána. Práci doporučuji k obhajobě a očekávám její příznivé přijetí.

Návrh hodnocení: výborně.

V Brně 25. května 2007

Petr Daněk